

PSIXOLOGIK XIZMATNING MAZMUNI VA ASOSIY YO'NALISHLARI

Razzakova Nargiza Farxodovna

Xorazm viloyati Xiva tumani 35-maktab psixologi

Xodjayeva Ozoda Rustam qizi

Xorazm viloyati Xiva tumanidagi 4- maktabi psixologi

Anotatsiya: Ushbu maqolada psixologik xizmatning mazmun-mohiyati, jamiyat va ta'lim tizimidagi o'rni, asosiy vazifalari hamda faoliyat yo'nalishlari yoritilgan. Psixologik xizmatning shaxs rivojlanishi, ruhiy salomatlikni saqlash, ijtimoiy moslashuvni ta'minlashdagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, psixologik diagnostika, profilaktika, korreksiya va konsultatsiya ishlarining mazmuni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Psixologiya, psixologik xizmat, psixologik diagnostika, psixoprofilaktika, psixokorreksiya, psixologik konsultatsiya, shaxs rivojlanishi, ruhiy salomatlik.

Psixologik xizmat zamonaviy jamiyatda inson ruhiy salomatligini saqlash, shaxsning har tomonlama rivojlanishini qo'llab-quvvatlash hamda ijtimoiy muammolarni bartaraf etishda muhim tizimlardan biri hisoblanadi. Inson hayoti davomida turli ijtimoiy, shaxsiy va kasbiy qiyinchiliklarga duch keladi. Bunday vaziyatlarda psixologik xizmat insonning ichki imkoniyatlarini ochishga, muammolarni samarali hal etishga va psixologik barqarorlikni saqlashga yordam beradi. Psixologik xizmat — bu shaxsning psixik rivojlanishini o'rganish, ruhiy holatini baholash, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan maxsus amaliy faoliyat tizimidir. Psixologik xizmat turli sohalarda, jumladan ta'lim muassasalari, tibbiyot tizimi, ishlab chiqarish korxonalari, harbiy tizim va oilaviy munosabatlarda keng qo'llaniladi.

Ta'lim tizimida psixologik xizmatning o'zni alohida ahamiyatga ega. Maktab, akademik litsey, kollej va oliy ta'lim muassasalarida faoliyat olib boruvchi psixologlar o'quvchilar, talabalar, pedagoglar va ota-onalar bilan ishlaydi. Ularning asosiy maqsadi ta'lim jarayonida sog'lom psixologik muhit yaratish, shaxsning individual imkoniyatlarini aniqlash va rivojlantirishdan iborat.

Psixologik xizmatning asosiy yo'nalishlaridan biri psixologik diagnostika hisoblanadi. Psixologik diagnostika orqali shaxsning qobiliyati, qiziqishi, temperamenti, xarakter xususiyatlari, emotsional holati va intellektual rivojlanish darajasi o'rganiladi. Diagnostika natijalari shaxs bilan individual ishlash rejasini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi. Psixologik xizmatning navbatdagi yo'nalishi psixoprofilaktika hisoblanadi. Psixoprofilaktika ruhiy muammolar paydo bo'lishining oldini olishga qaratilgan tadbirlar tizimidir. Bu yo'nalishda stress, konflikt, depressiv holatlar, ijtimoiy moslashuvdagi qiyinchiliklarning oldini olish bo'yicha ishlar olib boriladi. Ayniqsa, o'smirlik davrida profilaktik ishlarning samarali tashkil etilishi muhim hisoblanadi. Psixologik korreksiya ham psixologik xizmatning muhim tarkibiy qismidir. Psixokorreksion ishlar shaxsdagi mavjud psixologik muammolarni bartaraf etish yoki kamaytirishga qaratiladi. Masalan, muloqotdagi qiyinchiliklar, o'ziga ishonchsizlik, qo'rquv, agressivlik yoki moslashuv muammolari bilan ishlash korreksion faoliyatga kiradi. Psixologik konsultatsiya psixologik xizmatning eng ko'p uchraydigan yo'nalishlaridan biridir. Konsultatsiya jarayonida psixolog mijozga muammolarini tushunishga, sabablarini aniqlashga va maqbul yechim topishga yordam beradi. Oila, ta'lim, kasb tanlash, shaxsiy munosabatlar kabi masalalarda psixologik maslahat katta ahamiyatga ega. Psixologik xizmatning yana bir muhim vazifasi kasbga yo'naltirish hisoblanadi. Yoshlarning qobiliyati, qiziqishi va shaxsiy xususiyatlarini inobatga olgan holda ularga to'g'ri kasb tanlashda ko'maklashish psixologik xizmat samaradorligini oshiradi. To'g'ri kasb tanlash esa insonning kelajakdagi muvaffaqiyati va hayotdan qoniqishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda psixologik xizmatning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Jamiyatdagi tezkor o'zgarishlar, axborot oqimining kuchayishi, ijtimoiy bosim va raqobat inson ruhiyatiga ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday sharoitda

psixologik xizmat shaxsning ruhiy barqarorligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Psixologik xizmatning samaradorligi ko'p jihatdan mutaxassisning kasbiy mahorati, kommunikativ qobiliyati, empatiyasi va etik me'yorlarga rioya qilishiga bog'liq. Psixolog nafaqat bilimli mutaxassis, balki inson qalbini tushuna oladigan yordamchi bo'lishi kerak.

Shunday qilib, psixologik xizmat shaxsning ruhiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va hayot sifatini oshirishga xizmat qiluvchi muhim amaliy faoliyat tizimi hisoblanadi. Uning to'g'ri tashkil etilishi sog'lom avlodni tarbiyalash va jamiyat taraqqiyotini ta'minlashda katta ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Psixologik xizmat / M.G. Davletshin. – Toshkent, 2008.
2. Umumiy psixologiya / E.G'. G'oziev. – Toshkent: O'qituvchi, 2002.
3. Ontogenez psixologiyasi / N. Nishonova, G. Alimuhamedova. – Toshkent, 2013.
4. Pedagogik va psixologik tashxis / Sh. Do'stmuhamedova. – Toshkent, 2010.
5. Counseling and Psychotherapy / Carl Rogers. – Boston, 1995.